

EL PAISATGE DEL MES

3 | RIUS VERDS DE VINYA I FRUITERS DE SECÀ

EL PLÀCID MOSAIC DE L'ALTIPLÀ DE LA TERRA ALTA

EL PAISATGE DEL VI, ondulat i amable, ha estat intensament modelat per la mà humana des d'antic. A uns 400 metres d'altitud i al nord-oest de les Terres de l'Ebre, s'estén un d'aquests paisatges, una plataforma de petits relleus suaus, imbricats, coronada per cims modestos com el de les Paumeres (565 m), el tossal de la Gaeta (552 m) o el coll del Moro (481 m). Aquí l'aigua és un bé preuat: l'aridesa del terreny queda reflectida pel suggeridor riu Sec —un dels principals cursos fluvials— i la migradesa del riu de Gandesa i el Canaletes, que, juntament amb algunes rieres, comparteixen lloc amb nombrosos barrancs, com ara el de Barball, el de Vallivés i el de les Vimenes. Si bé és cert que la majoria d'aquests eixos només duen aigua esporàdicament, després de pluges molt intenses, també ho és que doten els fons de les valls —de sòls més profunds— d'un grau addicional d'humitat, que afavoreix els conreus. De fet, els conreus són el tret diferencial d'aquesta unitat, i el de la vinya, adscrit a la Denominació d'Origen Terra Alta, és, de llarg, el més rellevant

de tots. Però això no sempre ha estat així: si a les acaballes del segle XIX la vinya va prendre protagonisme, l'arribada de la fil·loxera perjudicà greument bona part d'aquest monocultiu, i a partir de llavors proliferaren els conreus d'ametllers i, fins i tot, en llocs de pluviometria més elevada, petites plantacions d'avellaners.

Equilibri de boscos i conreus

Avui hi persisteixen fruiterars de secà, a base d'olivera i d'ametllers, que afavoreixen un mosaic agroforestal molt estètic, combinació de l'element agrícola amb bosquines de pi blanc i, fins i tot, alguna alzina o algun roure de fulla petita. Aquest paisatge dinàmic és especialment escènic en indrets de contacte entre l'altiplà i les serres de Cavalls i Pàndols. Els horitzons amplis amaguen un patrimoni remarcable: les construccions i murs de pedra seca són encara vius. També cal destacar els valors històrics de la franja oriental relacionats amb la batalla de l'Ebre, on durant 115 dies va tenir lloc un dels episodis bèl·lics més sagnants de la guerra civil. ◀ **Albert Ruhí**

MIRADOR

Pujar al coll del Moro

Com que es tracta d'un sector tot encimbellat, no té gaires miradors. Cal destacar, això sí, el coll del Moro (481 m), que ofereix bones panoràmiques tant de l'altiplà com del corredor Corbera-Gandesa-Bot. A banda de les restes del poblat ibèric que s'hi troben —en fase de catalogació—, l'indret és tristament significat a la zona: des d'aquí el dictador Franco dirigí les operacions del front de la batalla de l'Ebre. ◀

Altiplà de la Terra Alta

Situació: Terra Alta. **Municipis:** Bot, Gandesa, Corbera d'Ebre, la Fatarella, Vilalba dels Arcs, Batea i la Pobla de Massaluga.

Extensió: 297 km². **Més informació:** www.terra-alta.org



Les vinyes de la Terra Alta són el bressol de vins amb denominació d'origen. Al fons de la imatge, la Moleta de Bot i els Ports.

RAFAEL LÓPEZ-NONNE